10. 4. 2025

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Byznys a paragrafy, díl 7.: Ručení a přistoupení k dluhu

Vítáme vás u sedmého dílu naší série Byznys a paragrafy, kterou pro vás připravuje advokátní kancelář LAWYA. Naším cílem je přinášet podnikatelům srozumitelné a praktické informace z oblasti práva, daní a účetnictví. Tentokrát se zaměříme na instituty ručení a přistoupení k dluhu.

V podnikatelské praxi se s těmito instituty často setkáváme jako s nástroji pro zajištění závazků. Ručení a přistoupení k dluhu umožňují věřitelům zvýšit šance na úhradu pohledávky, zároveň ale významně ovlivňují vztahy mezi věřitelem, dlužníkem a třetími osobami. V tomto článku se proto podíváme, jak tyto instituty fungují, jak vznikají a jaké výhody či nevýhody přinášejí pro jednotlivé strany závazku.

Co je přistoupení k dluhu?

Přistoupení k dluhu je právní nástroj, kterým se nová osoba (tzv. přistupující) zavazuje splnit dluh, který původně patřil jiné osobě (dlužníkovi), čímž se stává společně s původním dlužníkem osobou odpovědnou za jeho splnění, a to společně a nerozdílně.[1]

Ke vzniku přistoupení stačí dohoda mezi osobou přistupující a věřitelem – písemnou formu ani souhlas původního dlužníka zákon nevyžaduje. Věřitel může následně požadovat splnění dluhu jak po původním dlužníkovi, tak po přistupiteli, a to v celé výši dluhu.[2]

Pokud přistupitel uhradí věřiteli celý dluh, může od dlužníka následně požadovat pouze polovinu vynaložené částky, nikoli celou částku. Tento závěr vychází z ustálené judikatury[3] a odborné literatury,[4] přičemž je ovšem přípustné, aby si přistupitel a dlužník ujednali jiný režimu regresu, tedy že dlužník bude přistupiteli odpovědný ve vyšší míře než pouze v jedné polovině.[5] [6]

Co je ručení?

Ručení představuje zajišťovací institut, kdy se jedna osoba, tzv. ručitel, zavazuje vůči věřiteli, že splní závazek dlužníka, pokud tento dlužník svůj závazek nesplní.[7] Na rozdíl od přistoupení k dluhu se ručitel nestává dlužníkem, ale pouze "pojistkou" pro případ, že původní dlužník plnit nebude. Věřitel totiž musí nejprve vyzvat k úhradě dlužníka, a teprve když ten nesplní, může požadovat plnění po ručiteli. Komentářová literatura však připouští, že si lze sjednat jak možnost požadovat plnění rovnou po ručiteli, tak např. vyloučit povinnost výzvy k úhradě dlužníkovi nebo vyloučit/upravit lhůtu k plnění.[8]

Ručení vzniká na základě písemného ručitelského prohlášení a následným přijetím ručitele věřitelem, jenž může být i ústní.[9]

Pokud ručitel zaplatí dluh za dlužníka, vstupuje do pozice věřitele a může po dlužníkovi požadovat vrácení celé uhrazené částky.[10]

Jaké jsou hlavní rozdíly mezi oběma instituty?

Základním rozdílem je postavení třetí osoby v závazkovém vztahu. U přistoupení k dluhu se přistupitel stává přímým dlužníkem a věřitel může vymáhat plnění přímo po něm, aniž by musel nejdříve vyzvat původního dlužníka. Naproti tomu ručitel je v „záloze" a věřitel se na něj může obrátit až poté, co vyzval k plnění dlužníka, který dluh nesplnil.

Liší se také forma vzniku obou institutů. Zatímco u přistoupení k dluhu postačuje i ústní dohoda mezi přistupitelem a věřitelem (ačkoliv z praktických důvodů je zejména pro věřitele vhodnější písemná forma), u ručení zákon striktně vyžaduje písemnou formu ručitelského prohlášení.

Významný rozdíl spočívá také v regresním nároku. Přistupitel, který splnil celý dluh, má právo požadovat po původním dlužníkovi pouze polovinu částky, pokud není dohodnuto jinak. Ručitel, který splnil dluh, může po dlužníkovi požadovat celou zaplacenou částku.

Srovnání výhodnosti obou institutů

Pro věřitele je jednoznačně výhodnější přistoupení k dluhu. Věřitel může požadovat plnění přímo od přistupitele bez nutnosti nejprve vyzvat původního dlužníka. Má navíc dva dlužníky ve stejném postavení, což značně zvyšuje pravděpodobnost uspokojení pohledávky. U ručení musí věřitel nejprve vyzvat k plnění původního dlužníka a k ručiteli se dostane až následně, což může celý proces vymáhání prodloužit a zkomplikovat.

Z pohledu dlužníka může být přistoupení k dluhu méně výhodné, protože věřitel může rovnou jednat s přistupitelem bez vědomí dlužníka. Jeho nespornou výhodou pro dlužníka však je již výše zmíněná skutečnost, že pokud plní přistupitel, tak z dlužníka vymůže pouze polovinu dluhu (za předpokladu, že není dohodnuto jinak). Ručení je pro dlužníka neutrální až výhodné, protože věřitel se musí nejprve obrátit na dlužníka, který má možnost dluh splnit sám, než bude kontaktován ručitel.

Pro třetí osobu, ať už přistupitele nebo ručitele, se oba instituty liší mírou rizika. Přistoupení k dluhu je výrazně rizikovější, neboť přistupitel se stává přímo dlužníkem se všemi důsledky a věřitel může požadovat plnění přímo po něm. V případě plnění celého dluhu má navíc přistupitel nárok požadovat od původního dlužníka pouze polovinu, pokud není ujednáno jinak. Ručení je pro třetí osobu bezpečnější, protože ručitel plní až po výzvě původnímu dlužníkovi. V případě plnění má navíc ručitel právo požadovat po dlužníkovi celou uhrazenou částku a může taktéž uplatnit všechny námitky, které měl vůči věřiteli dlužník.

Doporučení pro podnikatele

- Vždy trvejte na písemné formě, ať už jde o smlouvu o přistoupení k dluhu nebo ručitelské prohlášení – dosáhnete tím vyšší právní jistoty.
- Dbejte na přesnou specifikaci dluhu a následného regresu, včetně jeho výše.
- Mějte na paměti, že ručitelský závazek se dědí a přechází na dědice ručitele, zvažte proto, zda je ve vaší situaci vhodné stejným způsobem zavázat také své právní nástupce a případně ručitelství smluvně omezte pouze na svou osobu.
- U přistoupení k dluhu je vhodné, aby se dlužník s přistupitelem dohodl na jiném poměru než 50/50 při případném regresu, pokud by měl přistupitel platit celý dluh.
- V případě nejasností nebo u složitějších případů se ideálně poraďte s právníkem, který vám

pomůže správně nastavit podmínky pro vaši specifickou situaci.

Závěr

Při rozhodování mezi přistoupením k dluhu a ručením je třeba vzít v úvahu pozici, v jaké se nacházíte. Pro věřitele je výhodnější přistoupení k dluhu, zatímco pro osobu, která má poskytnout zajištění, je zpravidla bezpečnější ručení.

V obou případech doporučujeme vždy sepsat písemnou smlouvu a důkladně zvážit všechny možné scénáře, které mohou nastat. Správný výběr a nastavení těchto institutů může významně posílit vaši pozici v obchodních vztazích a současně minimalizovat rizika spojená s případným nesplácením pohledávek dlužníkem.

Buďte v obraze

Sledujte další díly seriálu Byznys a paragrafy, a pokud byste se chtěli ze světa práva dozvědět více, jednou měsíčně vydáváme newsletter s nejdůležitějšími novinkami a praktickými tipy.

Přihlásit se k odběru newsletteru můžete >>> zde.

Děkujeme, že jste s námi, a těšíme se na společnou cestu světem práva a podnikání!

Mgr. Jakub Hanák,
advokát

Mgr. Jaroslav Jonáš,
advokátní koncipient

LAWYA

LAWYA, advokátní kancelář s.r.o.

Sídlo:
Tučapy 240
683 01, Tučapy

Kontaktní adresa:
Králova 298/4

616 00, Brno

tel.: +420 543 216 310
e-mail: info@lawya.cz

---

[1] § 1892 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku.

[2] § 1872 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku.

[3] Např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2013, sp. zn. 29 Cdo 19/2013, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 2. 2010, sp. zn. 20 Cdo 2080/2008

[4] Lavický, P. In: Eliáš, K. a kol. Občanský zákoník. Velký akademický komentář: úplný text zákona s komentářem, judikaturou a literaturou podle stavu k 1. 4. 2008. Praha: Linde, 2008, s. 1538 (§ 533); Kindl, T. in Švestka, J. a kol. Občanský zákoník V. Komentář. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014, s. 343 (§ 1892).

[5] 1875 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku.

[6] Koblovský, P., Kříž, J. Ke vzájemnému poměru mezi spoludlužníky při přistoupení k dluhu. Právní rozhledy, 2017, č. 5, s. 179-183.

[7] § 2018 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku.

[8] Porod, J. § 2021 [Subsidiarita ručení]. In: Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V. a kol. Občanský zákoník. 2. vydání (3. aktualizace). Praha: C.H. Beck, 2024.

[9] § 2018 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku.

[10] § 1937 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Ban, omezení zpeněžení či zablokování účtu? Jaká máte práva vůči platformě? Ochrana streamerů a dalších tvůrců ve světle DSA
- Povaha sjezdů
- Zaplatit za logo nestačí. Jaká práva skutečně získáváte?

- Výslech advokáta účastníka řízení coby důkazní prostředek
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ke změně klíče pro stanovení příspěvků na správu domu a pozemku, k samotnému stanovení příspěvků a k rozúčtování nákladů na služby
- Byznys a paragrafy, díl 41.: Záruka za jakost v kupní smlouvě
- Dvacet let vlastní cestou. Arthur Braun o svobodě, číslech a lidském elementu advokacie
- Komu náleží vlastnické právo k náhradní veřejné komunikaci postavené investorem?
- AML rizika u luxusních nákupů
- Recentní judikatura Nejvyššího soudu k důvodům neplatnosti usnesení valné hromady
- Tlačítko pro odstoupení od smlouvy jako nový standard spotřebitelského online rozhraní